

Wymagania edukacyjne – Ekologia klasa IIc, IIIc, III d

DZIAŁ: Ewolucja biologiczna i antropogeneza

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra
<ul style="list-style-type: none"> – wymienia twórców różnych teorii ewolucji; – wyjaśnia pojęcia: dobór naturalny, narząd analogiczny, narząd homologiczny, narząd szczątkowy; – podaje przykłady narządów analogicznych i homologicznych oraz szczątkowych stanowiących pośrednie dowody ewolucji; – wymienia przykłady pośrednich dowodów ewolucji z zakresu fizjologii; – przedstawia przykłady wykorzystania biochemii i biologii molekularnej w ustalaniu przebiegu ewolucji; – wyjaśnia pojęcia: endemit, relik, skamieniałość przewodnia; – podaje przykłady skamieniałości przewodnich; – przedstawia założenia prawa równowagi Hardy’ego–Weinberga; – wyjaśnia pojęcia: preadaptacja, specjacja, mikroewolucja, makroewolucja, melanizm przemysłowy, radiacja adaptacyjna, dywergencja, konwergencja; – wymienia rodzaje izolacji; – opisuje eksperyment Oparina; 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia założenia teorii ewolucji według Lamarcka; – przedstawia poglądy katastrofistów na przebieg ewolucji; – prezentuje podstawowe założenia teorii Darwina–Wallace’a; – wyjaśnia teorię doboru naturalnego; – przedstawia założenia syntetycznej teorii ewolucji; – omawia prawo biogenetyczne Haeckla; – uzasadnia założenia prawa biogenetycznego, podając odpowiednie przykłady; – podaje przykłady endemitów i relików; – wyjaśnia różnice między skamieniałością, odciskiem i odlewem; – wymienia metody datowania skamieniałości; – wyjaśnia, na czym polegają dryf genetyczny, efekt założyciela, efekt wąskiego gardła; – wymienia rodzaje doboru naturalnego; – podaje przykłady preadaptacji; – omawia mechanizmy izolacyjne; – podaje przykłady izolacji 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia założenia teorii ewolucji według Lamarcka, podając odpowiednie przykłady; – uzasadnia założenia teorii Darwina–Wallace’a, podając odpowiednie przykłady; – uzasadnia założenia syntetycznej teorii ewolucji, podając odpowiednie przykłady; – omawia sposób ustalania wieku względnego skał za pomocą stratygrafii; – omawia znaczenie doboru płciowego; – wyjaśnia znaczenie doboru krewniaczego w zwiększaniu sukcesu rozrodczego; – podaje przykłady doboru krewniaczego; – przyporządkowuje typom specjacji odpowiednie przykłady; – porównuje cechy człowieka współczesnego z małpą człekokształtną; – analizuje drzewo rodowe hominidów przedstawione w podręczniku na rycinie 12.5; – przedstawia podział ssaków naczelnych; – wyjaśnia, podając odpowiednie przykłady, na czym polega ewolucja mozaikowa; – wyjaśnia, podając 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia za pomocą zapisu matematycznego prawo Hardy’ego–Weinberga; – analizuje pokrewieństwa filogenetyczne przedstawione za pomocą dendrogramu; – charakteryzuje metody datowania skamieniałości: radiometryczną, radiowęglową, dendrochronologią, paleomagnetyczną, termoluminescencyjną; – oblicza częstość występowania heterozygot, homozygot dominujących i recesywnych na podstawie prawa Hardy’ego–Weinberga; – przyporządkowuje podane przykłady rodzajom doborów naturalnych; – ocenia znaczenie metod sekwencjonowania DNA w badaniu ewolucji genów; – ocenia znaczenie mechanizmów izolacyjnych w powstawaniu gatunków; – przedstawia na wybranych przykładach etapy ewolucji kulturowej człowieka; – na podstawie danych literaturowych wyjaśnia pochodzenie mowy; – porównuje model nieciągłych

	<p>geograficznej, siedliskowej, fenologicznej, etologicznej, anatomiczno-morfologicznej i postzygotycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia główne typy specjacji; - porównuje specjację sympatryczną z allopatryczną, nagłą ze stopniową, radiacyjną z filetyczną; - podaje przykłady makroewolucji i mikroewolucji; - przyporządkowuje konwergencji i dywergencji odpowiednie przykłady; - wyjaśnia pojęcia ewolucji równoległej, koewolucji i mimikry; - przedstawia koncepcję panspermii; - omawia koncepcje samoistnej biogenezy według Millera i Ureya; - omawia założenia teorii autogenicznej na powstanie komórki eukariotycznej; - wyjaśnia teorię seryjnej endosymbiozy; - omawia pochodzenie protistów; - przedstawia poglądy na temat pochodzenia i rozwoju roślin, grzybów i zwierząt; - analizuje przebieg filogenezy ssaków naczelnych; - analizuje drzewo rodowe człękoksztalnych; - przedstawia przebieg ewolucji australopiteków; - omawia przebieg ewolucji rodzaju <i>Homo</i>; 	<p>odpowiednie przykłady, na czym polega nieodwracalność, postępowość i wielokierunkowość ewolucji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia na podstawie schematu z podręcznika (ryc. 10.11) przebieg radiacji adaptacyjnej; - podaje przykłady ewolucji równoległej, koewolucji i mimikry; 	<p>stanów równowagi z gradualizmem;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje nowe koncepcje na pochodzenie życia na Ziemi; - argumentuje zasadność poglądów na powstanie komórki eukariotycznej według teorii autogenicznej i teorii seryjnej endosymbiozy;
--	---	---	--

Dział: Środowisko przyrodnicze i jego stan współczesny.

- przedstawia podział elementów Środowiska przyrodniczego;
– dzieli zasoby przyrody na odnawialne i nieodnawialne;
– przyporządkowuje przykłady zasobów przyrody do odnawialnych i nieodnawialnych;
– przedstawia podział krajobrazu;
– wymienia przykładowe zanieczyszczenia wody, gleby, powietrza;
– wyjaśnia pojęcia: kwaśne deszcze, smog, efekt cieplarniany, dziura ozonowa, zmęczenie gleby, erozja, degradacja, introdukcja, organizm zawleczony, urbanizacja, organizm synantropijny, industrializacja;
– określa przyczyny erozji i degradacji gleby;
– podaje podstawowe erodIIa i rodzaje promieniowania;
– wyjaśnia pojęcia: schorzenie somatyczne, choroba zawodowa;

– przedstawia czynniki wpływające na Środowisko przyrodnicze;
– podaje przykłady krajobrazów kulturowych i przyrodniczych;
– określa przyczyny zanieczyszczeń wody, gleby, powietrza;
– wymienia wskaźniki fizykochemiczne i biologiczne służące do określania stanu czystości wód;
– wymienia rodzaje zanieczyszczeń powietrza i gleby;
– porównuje smog kwaśny z fotochemicznym;
– omawia powstawanie kwaśnych deszczy, smogu, dziury ozonowej i efektu cieplarnianego;
– przedstawia bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie człowieka na Środowisko oraz jego skutki;
– podaje przykłady chemicznych środków ochrony roślin;
– wymienia przykłady zanieczyszczeń Środowiska wpływających niekorzystnie na zdrowie człowieka;
– przedstawia przykłady szkodliwych konserwantów i związków chemicznych dodawanych do żywności;
– omawia wpływ hałasu i wibracji na zdrowie człowieka;
– podaje przykłady schorzeń somatycznych i chorób zawodowych spowodowanych urbanizacją, industrializacją;
– wymienia przykłady obszarów klęsk ekologicznych oraz pustyń

wyjaśnia związek między intensyfikacją, chemizacją, melioracją, mechanizacją rolnictwa oraz stosowaniem nowych odmian w produkcji rolnej a różnorodnością biologiczną;
– wyjaśnia związek między promieniowaniem a możliwością wystąpienia chorób nowotworowych;
– uzasadnia słuszność wyboru produktów spożywczych niezawierających konserwantów, barwników, antyutleniaczy, emulgatorów i zmiękczaczy;

przedstawia powstawanie kwaśnych deszczy w postaci reakcji chemicznych;
– analizuje związek między spadkiem różnorodności biologicznej a oddziaływaniem człowieka na Środowisko;
– ocenia skutki stosowania chemicznych Środków ochrony roślin na Środowisko przyrodnicze;
– przedstawia alternatywne rozwiązania, które stosowane w rolnictwie ogranicza jego negatywny wpływ na Środowisko przyrodnicze;
– analizuje związek między pojawieniem się chorób a spożywaniem pokarmów zawierających szkodliwe dodatki do żywności;
– argumentuje twierdzenie, że ochrona Środowiska jest koniecznością;
– omawia etapy oczyszczania ścieków;

	przemysłowych w Polsce i na Świecie;		
--	--------------------------------------	--	--